

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 การจัดกิจกรรมนักเรียน
- 2.2 ความรู้เกี่ยวกับการลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือ
- 2.3 การจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การจัดกิจกรรมนักเรียน

2.1.1 ความหมายของกิจกรรมนักเรียน

จารึก อะยะวงศ์ (2526 : 26) ได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนตามปกติ หรือนอกเหนือจากตารางสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อสนองความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน อันเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสแสวงหาความรู้ให้แตกฉานยิ่งขึ้น และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพของนักเรียนให้เหมาะสมตามค่านิยมที่สังคมปัจจุบันและอนาคต กิจกรรมดังกล่าวควรมีลักษณะที่สำคัญ

3 ประการ คือ

- 1) เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ
- 2) เป็นกิจกรรมที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารโรงเรียน
- 3) ไม่มีหน่วยการเรียนรู้

พิพัฒน์ เหมทรัพย์ (2533 : 13) กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียน หมายถึง ประสบการณ์ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นนอกห้องเรียน เพื่อสร้างเสริมความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด และเป็นผู้จัดกิจกรรมเองด้วยความสมัครใจและเต็มใจ ครูเป็นเพียงผู้คอยแนะแนวทาง เท่านั้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 3) ได้ให้ความหมายกิจกรรมนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจ และความถนัด มีใช้กิจกรรม ที่ครูจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนในการเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่

กำหนด ว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย สรุปความหมายของ กิจกรรมนักเรียนได้ว่า คือกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่หลักสูตรกำหนดเนื้อหาวิชาไว้ เพื่อเสริม ประสิทธิภาพตามเนื้อหาวิชาในชั้นเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการเองโดย สัมผัสใจ ทั้งนี้ภายใต้การอนุมัติของผู้บริหารโรงเรียน

2.1.2 ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน

เดชะ อินทราชติ (2531 : 15-16) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของกิจกรรม ว่า กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาโรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อช่วยให้ นักเรียนได้แสดงความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติอันแท้จริง กิจกรรมจะเป็นเครื่องมือช่วยอบรมให้ นักเรียนรู้จักปรับตัวเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความเสียสละ เพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตามระบอบประชาธิปไตยช่วยสร้างประสิทธิภาพตาม ความแตกต่างของนักเรียน เพื่อสร้างเจตคติและพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์กิจกรรมนักเรียนมี บทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการศึกษาของนักเรียนให้สมบูรณ์ การจัดการศึกษาโดยเน้น การเรียนการสอนเพียงอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอ เพราะนิสัยบางอย่าง เช่น ความอดทน การทำงานร่วมกัน และการปกครองแบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยกิจกรรมนักเรียน

นักการศึกษาต่างมองเห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนว่าเป็นสะพานนำเด็กไปสู่คุณลักษณะ หลายประการ ที่จำเป็นต่อการเป็นสมาชิกของสังคมซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวไม่สามารถบอกหรือสอน ได้ในชั้นเรียน และความสำคัญในเรื่องนี้ เซาว์ มิน่วงศ์ (ม.ป.ป. : 19-21) ได้แยกแยะไว้ เป็นข้อ ๆ ดังนี้

- 1) สังคมในปัจจุบันมีความสับสนซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา กิจกรรมนักเรียน จะช่วยให้แก่นักเรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข
- 2) คนส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้จากคนอื่น ต่างคนต่างก็เรียนรู้ซึ่งกันและกันการเรียนรู้ นอกห้องเรียนจะช่วยได้มาก กิจกรรมนักเรียนจึงช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- 3) กิจกรรมนักเรียนเป็นเครื่องมือในการควบคุมพลังส่วนเกินให้นำมาใช้ในทางที่ถูก เพราะในวัยเด็กหรือวัยรุ่นจะมีพลังกายมากกว่าพลังความคิด เด็กจึงชอบเคลื่อนไหว ถ้าพลัง ส่วนเกินนี้ถูกนำไปใช้ไม่ถูกทางก็จะนำไปสู่การทำลายหรือสร้างความเสียหายได้ จึงต้องมีกิจกรรม นักเรียนเป็นเครื่องมือควบคุมให้นักเรียนได้ใช้พลังส่วนเกินในทางที่เป็นประโยชน์

4) กิจกรรมนักเรียนช่วยสนองหลักพื้นฐานทางจิตวิทยาที่ว่ามนุษย์จะหวงแหนตนเองในสิ่งที่ตนเองมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมนักเรียนได้ให้โอกาสแก่นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนจึงช่วยให้มีความสำนึกในความเป็นเจ้าของไม่ทำลาย และเกิดความรักผูกพันกับโรงเรียนมากขึ้น

นอกจากนี้ วิจิตร วรุตนากร (ม.ป.ป. : 13) ยังได้สรุปคุณค่าและประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนไว้ดังแผนภูมิ ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 คุณค่าและประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน

เสริมศรี ไชยศรี (2526 : 41) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของกิจกรรมนักเรียนไว้อย่างครอบคลุมว่า

- 1) ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียน
- 2) ช่วยในการปรับตัวของเด็ก
- 3) ช่วยส่งเสริมประชาธิปไตย
- 4) ช่วยส่งเสริมคุณภาพการเป็นผู้นำและการให้ความร่วมมือ
- 5) ช่วยทำให้คุณลักษณะส่วนตัวของเด็กดีขึ้น เช่น การมีความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดริเริ่ม การควบคุมตนเอง เป็นต้น
- 6) ช่วย让孩子สำรวจตนเองในด้านความสนใจ ความถนัดและความสามารถของเด็ก ซึ่งอาจทำไม่ได้ หรือไม่ได้ทำในชั้นเรียนธรรมดา
- 7) ช่วยทำให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตของเด็กดีขึ้น
- 8) ช่วยส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 9) ช่วยในการบริหารโรงเรียน

มะเตือ เสมอ (2526 : 17) กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญต่อตัวนักเรียนในฐานะเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งของการจบหลักสูตร เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถของนักเรียนให้สูงขึ้น มุ่งให้เยาวชนมีความคิดสร้างสรรค์ มีการเสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นการเสริมการเรียนการสอนตามปกติให้มีความหมายมากขึ้น เป็นการพัฒนาในด้านจริยธรรมอาชีพ และอื่น ๆ อีกมากมาย

จากความสำคัญนี้ทำให้มีผู้กล่าวว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถภาพเพิ่มขึ้น อีกสมรรถภาพหนึ่งคือ ต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้ ครูแต่ละคนที่เลือกเข้าร่วมกิจกรรมควรมีความรู้ความสามารถเฉพาะกิจกรรมที่ตนรับผิดชอบ การจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นต้องจัดโดยยึดหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมนักเรียน และควรมีความรู้พื้นฐานเรื่องกิจกรรมนักเรียน ดังนี้คือ (1) กิจกรรมนักเรียน (2) แนวคิดในการจัดกิจกรรมนักเรียน (3) เทคนิคในการจัดกิจกรรมนักเรียน

2.1.3 หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 3-6) ได้กำหนดหลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า กิจกรรมที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและ

ความถนัดมิใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อผู้เรียนในการเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกันโดยผู้เรียน ช่วยกันคิดช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตย

ภารกิจหลักของโรงเรียนคือ การประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ เพื่อพื้นฐานในการพัฒนาสติปัญญาและลักษณะนิสัยอันดีงามแก่ผู้เรียน เพื่อการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสืบไปในภายภาคหน้า นอกจากเป็นแหล่งให้ความรู้แล้ว โรงเรียนยังเป็นที่รวมของเด็กในวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เด็กที่กำลังฝึกที่จะเป็นสมาชิกของสังคม มีความต้องการเพื่อนที่จะรวมกลุ่มและทำตามกลุ่มโรงเรียนจึงต้องสนองความต้องการนี้ และใช้โอกาสนี้หล่อหลอมปรุงแต่งเด็กให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง

เนื่องจากผู้เรียนมีธรรมชาติที่ต้องการจะรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว และกลุ่มนั้นมักจะประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีความสนใจที่ใกล้เคียงกัน โรงเรียนจึงควรใช้การรวมกลุ่ม และหลังจากการรวมกลุ่มไปในทางสร้างสรรค์และมีจุดหมาย โดยอาศัยกิจกรรมเป็นเครื่องมือการจัดให้มีกิจกรรมที่สนใจร่วมกันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนหลายประการ เช่น

- 1) ได้ค้นพบความสนใจและความถนัดที่แท้จริงของตนเองซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง
- 2) ได้ค้นพบว่าตนเหมาะสมกับบทบาทใดในกลุ่ม และยอมรับในบทบาทนั้น
- 3) ทำให้รักและผูกพันกับโรงเรียน รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- 4) ฝึกนิสัยที่ดีของการอยู่ในสังคม เช่น การยอมรับผู้อื่น ความอดทน การถนอมน้ำใจกัน เป็นต้น

2.2 ความรู้เกี่ยวกับการลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือ

2.2.1 ความหมายของการลูกเสือและลูกเสือ

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า การลูกเสือ (Scouting) ไว้ต่าง ๆ กัน เช่น บี.พี. (B.P. หมายถึง Baden-Powell) กล่าวว่า การลูกเสือเป็นโรงเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองด้วยการให้ความรู้ในเชิงพราน (Woodcraft) ซึ่งหมายถึงความรู้เกี่ยวกับสัตว์ และธรรมชาติ (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. 2524 : 590) ซึ่งกำจร พรหมวัน (2524 : 12) สนับสนุนคำกล่าวนั้นว่า การลูกเสือเป็นโรงเรียนฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ส่วน กู๊ด (1973 : 521) ให้ความหมายว่า การลูกเสือคือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การข่าวสารและการใช้อุปกรณ์ ตลอดจนการฝึกให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬาสำหรับลมบน วงศ์สว่าง (2523 : 8) เห็นว่าการลูกเสือเป็นเรื่องของการฝึกอบรมเยาวชนให้เป็น

พลเมืองดีโดยการนำเอาการเล่น การร้องรำทำเพลง และการเล่านิทานเป็นแนวทางการฝึกอบรม สำนักงานลูกเสือโลกให้คำจำกัดความว่า การลูกเสือเป็นกระบวนการเยาวชนที่ให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่เกี่ยวกับการเมือง และไม่กีดกันในเรื่องศาสนาหรือเชื้อชาติใด ๆ ทั้งสิ้น (สุทัศน์ เมาลีกุล. 2524 : 3) นอกจากนี้ การลูกเสือยังเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม เป็นพลเมืองดี มีวินัย และเป็นผู้ทำให้เกิดความมั่นคงขึ้นในชาติ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงพอสรุปได้ว่า การลูกเสือคือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีวินัย มีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นได้ เป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง และไม่กีดกันในเรื่องศาสนาและเชื้อชาติ ส่วนคำว่า ลูกเสือ (Scout) จาก The Encyclopedia Americana (Vol.IV. 1977 : 373) อธิบายว่า ลูกเสือเป็นองค์การสำหรับเด็กชาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอุปนิสัยใจคอหน้าที่พลเมืองและสุขภาพทางกายและจิตใจด้วยการให้ทำงานและเล่น ส่วนพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 719) ให้ความหมายว่า ลูกเสือ คือสมาชิกแห่งองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยเด็กชายให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณี มีอุดมคติ และความรับผิดชอบตัวเองและต่อผู้อื่น

จากความหมายดังกล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า คำว่า ลูกเสือ มีความหมายได้เป็นสองนัย กล่าวคือ นัยหนึ่งหมายถึงองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กชาย ส่วนอีกนัยหนึ่ง หมายถึงสมาชิกแห่งองค์การนั้น ดังนั้นการที่จะถือเอาความหมายโดยอ้อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของภาษาที่ใช้

หลักการของลูกเสือ

1) วัตถุประสงค์ คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวคิดดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2526 : 1-2)

- (1) ให้มีวินัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และพึ่งตนเอง
- (2) ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- (3) ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
- (4) ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- (5) ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศชาติ

ทั้งนี้ โดยไม่เกี่ยวข้องกับลัทธิการเมืองใด ๆ

การลูกเสือแตกต่างจากองค์การเยาวชนอื่นในข้อที่ว่า การลูกเสือฝึกอบรมเยาวชนที่อายุตั้งแต่ 8 ปีถึง 25 ปี การลูกเสือจึงมีแผนการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องกันและสูงขึ้นตามลำดับ เพื่อให้เหมาะสมกับวัยและความเจริญก้าวหน้าของเยาวชน (อภัย จันทวิมล. 2519 : 2-3)

2) วิธีการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมลูกเสือมีดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2526 : 2)

(1) ให้เด็กชายเป็นสมาชิกของกองลูกเสือตามความสมัครใจโดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้แนะนำ ล้างสอน อบรม ฝึกการปกครองกันเองภายในกองของตนและเพิ่มวิธีการฝึกอบรมดังกล่าวให้มากขึ้นตามลำดับอายุ

(2) ให้เด็กชายได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ตนถนัดในที่กลางแจ้ง เป็นส่วนใหญ่และให้มีโอกาสบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นด้วย

(3) ให้เด็กชายได้ฝึกหัดการรับผิดชอบตัวเองและต่อผู้อื่นเป็นขั้น ๆ และเพิ่มการฝึกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการจะได้เกิดความสามารถความเชื่อมั่นในตนเอง มีนิสัยใจคอดี เป็นที่ไว้วางใจได้ มีความสามารถในการเป็นผู้นำและปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

นอกจากนี้ สุชาติ ไชยมะโน (2525 : 19-20) ได้สรุปว่าการฝึกอบรมลูกเสือมีแนวปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

- (1) การยอมรับและปฏิบัติตามกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ
- (2) การเรียนรู้โดยการกระทำ
- (3) ระบบหมู่และระบบกลุ่ม
- (4) การทดสอบเป็นขั้น ๆ และการทดสอบเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษ
- (5) กิจกรรมกลางแจ้ง
- (6) การสนุก
- (7) การมีเครื่องแบบและเครื่องหมาย
- (8) การเล่นเกม
- (9) การร้องเพลง
- (10) การชุมนุมรอบกองไฟ

3) อุดมการณ์ สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2526 : 2) ได้ออกข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติระบุไว้ว่า อุดมการณ์ของลูกเสืออยู่กับการปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

คำปฏิญาณของลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2526 : 3)

ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

กฎของลูกเสือมีดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2526 : 4)

ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเชื่อตรงต่อ

ผู้มีพระคุณ

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มีธำรง

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

อนึ่งต่อมากomiteการบริหารลูกเสือแห่งชาติได้รับอนุมัติจากสภาลูกเสือแห่งชาติ ให้กำหนดอุดมการณ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ เพื่อมุ่งส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนทั้งทางร่างกายสติปัญญา สังคม และศีลธรรม เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมที่ตนอยู่ให้ดีขึ้น มีความสงบสุขทั้งเป็นพื้นฐานแห่งความมั่นคงของชาติ (กอง วิสัทธาธรรม. 2524 : 18)

4) ประเภทและเหล่าลูกเสือ ลูกเสือมี 4 ประเภทคือ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2526 : 2)

(1) ลูกเสือสำรอง

(2) ลูกเสือสามัญ

(3) ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

(4) ลูกเสือวิสามัญ

สำหรับลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญอาจจัดให้มีเหล่าลูกเสือสมุทรหรือลูกเสืออากาศได้

5) สำนัฉบับสุดท้ายของ บี.พี. ผู้ก่อตั้งลูกเสือ ซึ่งขณะนั้นอยู่ในระหว่างการพักผ่อนมีความรู้สึกว่เวลาแห่งการสิ้นสุดได้มาถึงแล้ว ในขณะที่ภรรยาของเขาออกไปซื้อของในเมืองไนเยอร์ เขาได้เปิดซองจดหมายที่เขียนไว้ข้างหน้าว่า "ให้เปิดเมื่อฉันตายแล้ว" และเปิดซองจดหมายอีกฉบับหนึ่งที่เขาเขียนขึ้นเมื่อ 25 ปีมาแล้ว ซึ่ง่าหน้าซองถึงผู้มีนามว่า ดินโด อันเป็นที่รักของเขา (เป็นชื่อที่เรียกภรรยาของเขา) แล้วเขาก็เติมปัจฉิมลิขิตลงไป ซึ่งเต็มไปด้วยความรักและความขอบคุณ แล้วลงนามว่า บิน ซึ่งเป็นชื่อที่โอลาฟ เรียกเขาในเวลาที่ไม่มีคนอื่นอยู่ด้วย ครั้นแล้วเขาก็สอดสารสังลาสำนฉบับเข้าในซองจดหมายนั้น ฉบับหนึ่งให้แก่ลูกเสือชาย ฉบับหนึ่งให้ลูกเสือหญิง และอีกฉบับหนึ่งให้แก่ประชาชนที่สนับสนุนขบวนการ (ลาซโซโล นากี้. 2529 : 172-175)

ข้อความในซองจดหมายลาที่เขียนถึงลูกเสือชาย มีดังนี้คือ

ลูกเสือที่รักยิ่ง

พวกเธออาจจะได้เคยชมการแสดงละครเรื่อง ปีเตอร์ แพน แล้ว ดังนั้นพวกเธอคงจำได้ว่าที่หัวหน้าโจรสลัดกล่าวสุนทรพจน์แสดงความเศร้าโศกทุกครั้งก็เพราะว่าเขากลัวว่าเขาจะไม่มีเวลาหรือไม่อาจจะทำเช่นนั้นได้เมื่อเขาจะตาย ฉันเองก็อยู่ในฐานะเช่นนั้นเหมือนกัน แม้ว่าฉันจะยังไม่ถึงขั้นที่จะตายเดี๋ยวนี้ แต่ฉันก็จะทำเสมือนว่าความตายกำลังจะมาถึงในเร็ววันนี้ ดังนั้นฉันจึงต้องการอย่างมากที่จะได้พูดสังลาพวกเธอ

จงจำไว้เสมอว่าต่อไปนี้เป็นคำสุดท้ายที่พวกเธอจะได้ฟังจากฉัน และขอให้พวกเธอจงใคร่ครวญในสิ่งที่ฉันพูดนี้ให้ดี

ฉันมีความสุขมากที่ได้มีชีวิตอย่างเป็นสุข และฉันต้องการให้ทุกคนสามารถที่จะกล่าวเช่นนั้นเหมือนฉันได้

ฉันเชื่อว่าพระเจ้าให้เราเกิดมาในโลกนี้เพื่อความเป็นสุข และลัทธิของชีวิตความสุขนั้นไม่ได้มาจากความร่ำรวย ไม่ได้มาจากความสำเร็จในอาชีพที่เธอหามาได้ ไม่ได้มาจากความภาคภูมิใจที่พวกเธออาจจะมีในตัวของเธอเอง การรักษาร่างกายให้สมบูรณ์ และแข็งแรงปราศจากโรคภัยในขณะที่ยังเป็นหนุ่มนั้นแหละ เป็นก้าวอันยิ่งใหญ่ที่นำไปสู่ความสุข เพราะการที่มีพลานามัยสมบูรณ์และปราศจากโรคภัยนั้น จะทำให้พวกเธอเป็นบุคคลที่มีประโยชน์มีคุณค่า และมีชีวิตอย่างมีความสุขเมื่อพวกเธอเติบโตเป็นผู้ใหญ่

การศึกษาธรรมชาติให้ดีจะทำให้พวกเธอเห็นว่า พระเจ้าได้ประทานสิ่งต่าง ๆ ที่ดีเยี่ยมและน่าอัศจรรย์ใจไว้ในโลกนี้ เพื่อให้ความสุขแก่พวกเราทุกคน จงพอใจในสิ่งที่พวกเธอมี และ

จงใช้มันให้เป็นประโยชน์ที่สุดที่จะทำได้ จงมองดูสิ่งต่าง ๆ ในด้านที่แสงสว่างและอย่ามองส่วนที่มืด
หนทางที่นำไปสู่ความสุขที่แท้จริงก็คือ การชี้ทางแห่งความสุขให้แก่คนอื่นจงพยายาม
จากโลกนี้ไปหลังจากที่ได้ทำให้โลกนี้ดีขึ้นกว่าที่พวกเธอได้พบเห็น และเมื่อถึงคราวที่เธอจะต้องตาย
ก็จงตายอย่างมีความสุขด้วยความรู้สึกว่าคุณไม่ได้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ด้วยความรู้สึกว่าคุณ
เธอได้ทำดีที่สุดแล้ว

จงเตรียมพร้อมที่จะเดินตามทางนี้ ในลักษณะที่ว่าเธอจะมีชีวิตและตายอย่างมีความสุข
พวกเธอจงจดจำคำมั่นสัญญาของลูกเสือไว้ให้ดี...และตลอดไป แม้ว่าพวกเธอจะกลายเป็นผู้ใหญ่
แล้วก็ตาม ขอให้พระเจ้าจงช่วยพวกเธอรักษาคำมั่นสัญญานั้นไว้ให้ได้ด้วยเถิด

จากเพื่อนของพวกเธอ

เบเดน โพเอลล์

6) บทสรุปหลักการสำคัญของการลูกเสือ ธรรมนูญของสมาชิกลูกเสือโลกมีบัญญัติเกี่ยวกับ
หลักสำคัญของลูกเสือไว้ 8 ประการ (อภัย จันทวิมล. 2519 : 4) คือ

- (1) หน้าที่พระเป็นเจ้า/ศาสนา
- (2) ความจงรักภักดีต่อประเทศชาติของตนเอง
- (3) ความศรัทธาในมิตรภาพและความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลก
- (4) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น
- (5) การยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
- (6) การเข้าเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ
- (7) ความเป็นอิสระต่อบรรดาอิทธิพลทางการเมือง
- (8) มีกำหนดการพิเศษสำหรับการฝึกอบรมเด็กชายและคนหนุ่ม เพื่อให้เป็นพลเมืองดี
รู้จักหน้าที่รับผิดชอบ โดยอาศัยวิธีการระบบหมู่ ระบบกลุ่ม การทดสอบเป็นขั้น ๆ เครื่องหมายวิชา
พิเศษ และกิจกรรมกลางแจ้ง

2.2.2 หลักสัจธรรมกิจกรรมลูกเสือระดับมัธยมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการบริหารลูกเสือแห่งชาติได้กำหนดการจัดกิจกรรมลูกเสือสำหรับชั้น
มัธยมศึกษาไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : ง-จ)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรียนตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือโลกประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมของคณะลูกเสือแห่งชาติและลูกเสือโลก บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็น
ลูกเสือสามัญรุ่นใหม่

- 2) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามญ์รุ่นใหม่
- 3) ระเบียบแถว
- 4) การใช้ชีวิตกลางแจ้ง
- 5) การผูกเงื่อนและประโยชน์ของเงื่อน
- 6) การปฐมพยาบาล
- 7) ความปลอดภัยทั่วไป

หมายเหตุ ผู้เรียนจะได้เครื่องหมายลูกเสือโลก เมื่อเรียนและสอบผ่านทั้ง 7 รายวิชา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรียนตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ ประกอบด้วย

- 1) การเดินทางสำรวจ
- 2) บริการ
- 3) หน้าที่พลเมือง
- 4) สิ่งแวดล้อม
- 5) การแสดงออกทางศิลปะ
- 6) สมรรถภาพทางกาย
- 7) อุทมคติ
- 8) กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ

หมายเหตุ ผู้เรียนจะได้เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

- 1) ต้องได้เครื่องหมายลูกเสือโลกแล้ว
- 2) ต้องเรียนและสอบได้วิชา ข้อ 1 และข้อ 2 และต้องเลือกเรียนและสอบผ่านอีก 3 วิชา

จาก 6 วิชา

3) ต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาความคิดริเริ่ม (การเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม) ด้วย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือหลวงซึ่งประกอบด้วย

- (1) การเดินทางสำรวจ
- (2) บริการ
- (3) หน้าที่พลเมือง
- (4) สิ่งแวดล้อม
- (5) การแสดงออกทางศิลปะ
- (6) สมรรถภาพทางกาย
- (7) อุทมคติ

(8) กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ

หมายเหตุ ผู้เรียนจะได้เครื่องหมายลูกเสือหลวง

- 1) ต้องได้เครื่องหมายลูกเสือพิเศษ
- 2) ต้องเรียนและสอบได้วิชาพื้นฐาน 3 วิชาที่ไม่ซ้ำกับลูกเสือชั้นพิเศษในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 3) สอบได้วิชาบริการและวิชาพื้นฐานอีก 3 วิชา ในระดับลูกเสือหลวง
- 4) ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเป็นผู้นำตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

สำหรับวิชาพิเศษ ให้ใช้ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครองหลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหม่ (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2528

2.3 การจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมัศึกษานั้น วิทยุ สาร (2530 : 224) กล่าวว่าผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในด้านวิชาการคือ รู้หลักสูตรอย่างแตกฉาน สามารถนำความรู้ดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางควบคุมการทำงานของครูได้อย่างถูกต้อง รู้จักใช้ความรู้มาสัมพันธ์กับพัฒนาการของนักเรียน อันจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนสำหรับการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 และกำหนดให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมหลักสูตร และถือเป็นนโยบายหลักที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังนั้นโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกสังกัดจึงมีการสอนลูกเสือโรงเรียนเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ. 2528 : 2-3) และในการจัดระบบงานให้มีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญที่สุดคือบุคลากร ซึ่งจะต้องประกอบด้วยหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียน ซึ่งต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด จึงควรมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจนต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนจะสามารถนำไปปรับปรุงและเลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม และความพร้อมของแต่ละโรงเรียน คือ

1) ผู้บริหาร

มีบทบาทและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม ดังนี้

- (1) กำหนดระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดกิจกรรม

(2) กำหนดกิจกรรมให้อยู่ในสายงานวิชาการของโรงเรียนและกำหนดให้ครูทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษากิจกรรมคนละอย่างน้อย 1 กิจกรรม

(3) จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้

(4) จัดอาคารสถานที่ที่เหมาะสมให้

(5) ติดตาม ดูแลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

(6) ในกรณีที่มิกิจกรรมรักษาดินแดน จัดให้ครูที่ปรึกษาฝึกนักศึกษาวิชาทหารตามหลักสูตรของกรมการรักษาดินแดน

(7) รายงานการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียนให้เจ้าสังกัดทราบ

(8) สนับสนุนการจัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูที่ปรึกษากิจกรรม เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด

2) หัวหน้าหมวดกิจกรรม

มีบทบาทและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม ดังนี้

(1) สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและความถนัดของบุคลากร

(2) สืบหาความต้องการและจำนวนผู้เรียนที่จะเลือกกิจกรรมต่าง ๆ

(3) ทำโครงการจัดกิจกรรมตลอดภาคเรียน

(4) เสนอแผนการจัดประชุมสัมมนาครูที่ปรึกษากิจกรรมเกี่ยวกับวิธีการจัดและแนวดำเนินการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(5) เสนอแผนในการจัดประชุมครูที่ปรึกษากิจกรรมเพื่อปรึกษาหารือในระหว่างการจัดกิจกรรมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

(6) ประเมินการใช้จ่ายเงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมตลอดปีการศึกษา

(7) เสนอขออนุมัติโครงการจัดกิจกรรม

(8) แจ้งให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียนทราบถึงรายการกิจกรรมที่จะจัดให้แต่ละภาคเรียน

(9) กำหนดระยะเวลาและสถานที่สำหรับการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม

(10) พิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งครูที่ปรึกษากิจกรรมส่งมาเพื่ออนุมัติ

(11) ควบคุมการดำเนินการจัดกิจกรรมทุกรายการให้อยู่ในระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนหรือสถานศึกษา

(12) รวบรวมผลการประเมินการจัดกิจกรรมทุกรายการ เสนองานวัดผลของ โรงเรียน

(13) เป็นที่ปรึกษาของครูที่ปรึกษากิจกรรมและจัดประชุมปรึกษาหารือเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม

3) ครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียน

ดัง ได้กล่าวแล้วว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะ รวมกลุ่มกันอยู่แล้วตามธรรมชาติหากครูสามารถ จัดกิจกรรมให้เป็นไปตามธรรมชาติแล้ว ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมเป็น อย่างดี ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จึงควรระลึกลึงหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

(1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรม ร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรม และให้สามารถจัดกิจกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนสนใจและต้องการ

(2) ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมในแต่ละภาคเรียนได้หลากหลาย นั่นคือ ให้ เลือกได้มากกว่าหนึ่งกิจกรรม และหากเป็นไปได้ไม่ควรส่งเสริมให้เลือกกิจกรรมซ้ำมากเกินไป และเมื่อตัดสินใจเลือกกิจกรรมใดแล้ว หากมีความประสงค์จะเปลี่ยนไปเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ควร หารือครูที่ปรึกษากิจกรรม ถ้าเห็นสมควรจะเปลี่ยนก็จะได้นำเนินการเปลี่ยนตามระเบียบที่โรงเรียน กำหนดขึ้น เช่น ยื่นคำร้องต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ควรให้อยู่ภายในสัปดาห์ที่สองของภาคเรียน เพื่อ จะได้มีเวลาปรับตัวให้ทันกับกิจกรรมใหม่

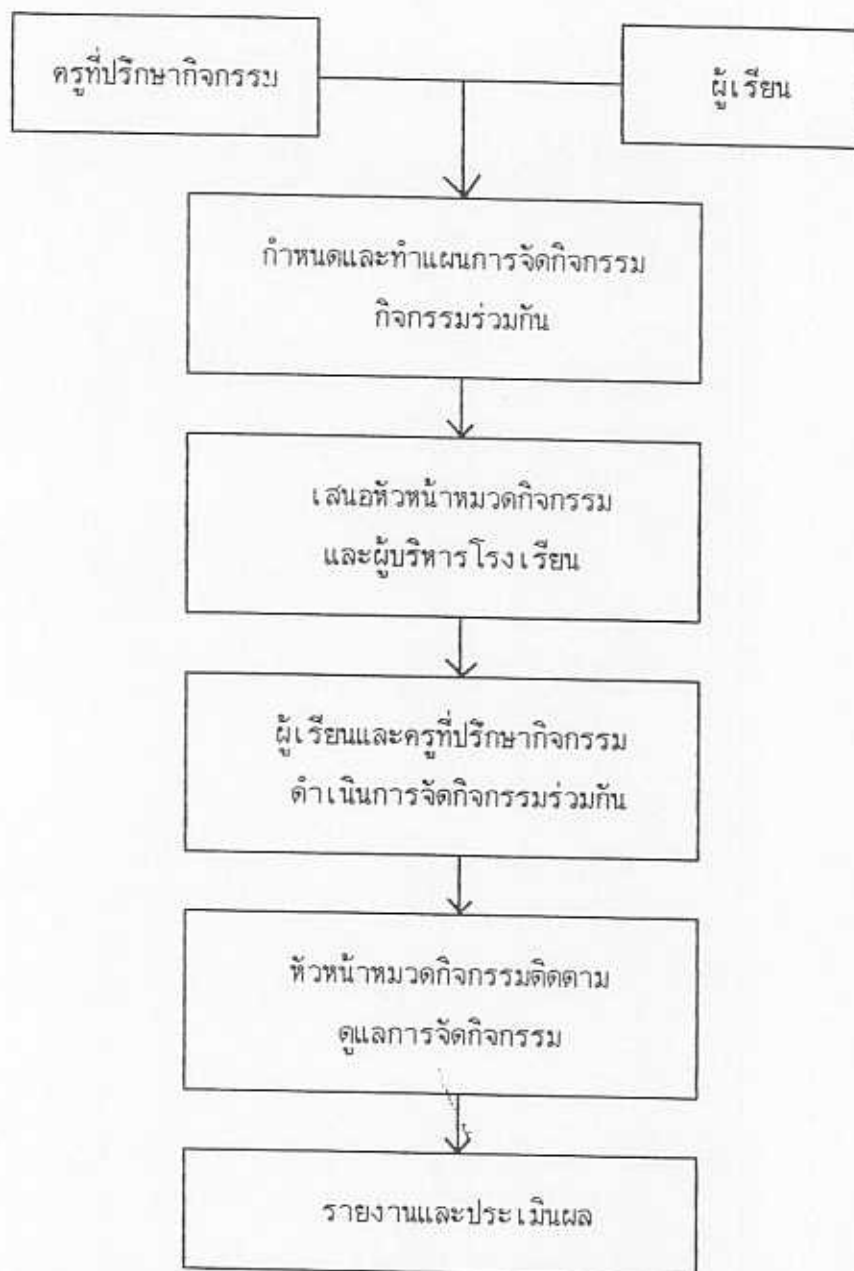
(3) ให้ผู้เรียนเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมและสรุปผลงานหรือผล การเข้าร่วมกิจกรรมทุกภาคเรียน

รายละเอียดของการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษากิจกรรมอาจมีดังนี้

- 1) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งให้หัวหน้าหมวดกิจกรรม
- 2) ร่วมประชุมหรือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่หัวหน้าหมวดกิจกรรมกำหนด
- 3) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายและแนวทางจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
- 4) ดำเนินการรับสมัครสมาชิก
- 5) ประชุมนิเทศสมาชิกกับข้อปฏิบัติของการเข้าร่วมกิจกรรม
- 6) จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
- 7) วางแผนการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมร่วมกับสมาชิก เพื่อเสนอขออนุมัติต่อหัวหน้าหมวดกิจกรรม
- 8) เป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือ และร่วมทำกิจกรรมกับสมาชิกอย่างใกล้ชิด
- 9) บันทึกผลการประเมิน

ในระหว่างการทำกิจกรรม ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ประเมินและบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรม ของผู้เรียน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอน

จากแนวดำเนินการในการจัดกิจกรรมดังกล่าว อาจนำมาสรุปเป็นแผนภูมิขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อจัดกิจกรรมได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อจัดกิจกรรม

กระบวนการและปัญหาในการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมลูกเสือตามแนวทางของหลักสูตร และให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยกระบวนการจัดกิจกรรม ตามกรอบที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 6-25) กำหนด ซึ่งมีขั้นตอนและกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติดังนี้

1) การกำหนดระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดกิจกรรมโรงเรียนจะต้องยึดแนวทางการจัดกิจกรรมตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือวิสามัญ กฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบ ลูกเสือ ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละระดับคือ

ลูกเสือสามัญ

เป็นลูกเสือที่มีช่วงอายุ 11-16 ปี กองลูกเสือสามัญจะประกอบด้วยหมู่ลูกเสือ 2-6 หมู่ รวมทั้งนายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือแต่ละหมู่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของที่ประชุมนายหมู่ และฝึกอบรมนายหมู่ เพื่อให้นายหมู่ไปทำการฝึกอบรมลูกเสือในหมู่ของตน ในชั้นของลูกเสือสามัญจะแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ

ลูกเสือตรี

มีหลักสูตร โดยย่อดังนี้

- (1) ความรู้เกี่ยวกับขบวนการลูกเสือ
- (2) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ
- (3) กิจกรรมกลางแจ้ง
- (4) ระเบียบแถว

เมื่อสอบหลักสูตรลูกเสือตรี ได้แล้วจึงได้เข้าพิธีประจำกอง และให้ได้รับการฝึกอบรมขั้นสูงต่อไปตามลำดับ

ลูกเสือโท

มีหลักสูตร โดยย่อดังนี้

- (1) การรู้จักตนเอง
- (2) การช่วยเหลือผู้อื่น
- (3) การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ
- (4) ทักษะในทางวิชาลูกเสือ
- (5) งานอดิเรกและเรื่องที่น่าสนใจ

(6) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

(7) ระเบียบแถว

ลูกเสือเอก

มีหลักสูตร โดยย่อดังนี้

- (1) การพึ่งตนเอง
- (2) การบริการ
- (3) การผจญภัย
- (4) วิชาช่างของลูกเสือ
- (5) ระเบียบแถว

การสอนวิชาลูกเสือทุกชั้นให้ผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการสอน และต้องสอนตามวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละชั้น ซึ่งจะมีเครื่องหมายลูกเสือกำกับของแต่ละชั้น

ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ผู้ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ได้คือเมื่ออายุ 14-18 ปี หรือกำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษา ในการจัดกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีหลักว่า กองหนึ่งประกอบด้วยหมู่ลูกเสือ 2-6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 4-8 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ด้วย ในกองลูกเสือจะมีผู้กำกับ 1 คน หรือหลายคนเป็นผู้ช่วย มีหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกอบรมลูกเสือตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีคุณสมบัติดังนี้

- (1) มีผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้กำกับหรือหัวหน้าสถานศึกษารับรอง
- (2) อายุไม่ต่ำกว่า 23 ปี รองผู้กำกับอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปี
- (3) มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย
- (4) ผ่านการอบรมวิชาผู้กำกับ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ชั้นความรู้เบื้องต้นมาแล้ว

การสอนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอนโดยตั้งผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นกรรมการสอบ เมื่อทำการสอบเครื่องหมายลูกเสือโลก เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ เครื่องหมายลูกเสือหลวงหรือเครื่องหมายวิชาพิเศษแล้ว ให้รายงานผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดหรือผู้อำนวยการลูกเสืออำเภอ แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาอนุมัติผลการสอบ ประดับเครื่องหมายนั้น ๆ

ลูกเสือวิสามัญ

เยาวชนสามารถสมัครเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญได้เมื่อมีอายุ 16-25 ปี หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษาการเข้าประจำกอง กองหนึ่งมีสมาชิก 10-40 คน ในกองหนึ่งแบ่งออกเป็นชุดหรือหมู่ ๆ ละ 4-6 คน ถ้ามีจำนวนตั้งแต่ 4 กอง ให้จัด

เป็นกลุ่มลูกเสือวิสามัญได้ ในกองลูกเสือวิสามัญจะมีผู้กำกับและรองผู้กำกับ ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี รองผู้กำกับไม่ต่ำกว่า 23 ปี ได้ผ่านการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ขึ้นความรู้ชั้นสูงมาแล้ว ส่วนรองผู้กำกับต้องผ่านการอบรมขั้นความรู้เบื้องต้นมาแล้วเป็นอย่างดี และมีหน้าที่ดังนี้

- (1) ควบคุมดูแล และนำส่งต่อส่งชี้แจงการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในวันประชุมประจำสัปดาห์
- (2) แต่งตั้งนายหมู่และรองนายหมู่ในการดำเนินงานของกอง
- (3) เป็นผู้บังคับบัญชาดำเนินการฝึกอบรมรับผิดชอบเรื่องระเบียบวินัย การปฏิบัติงานของลูกเสือของตน
- (4) แต่งตั้งคณะกรรมการประจำกองและเป็นที่ปรึกษาในการประชุมของคณะกรรมการประจำกอง

จากการบริหารงานด้านการกำหนดระเบียบข้อบังคับพบปัญหาดังนี้

- (1) โรงเรียนไม่ได้นำกฎระเบียบข้อบังคับของลูกเสือไปใช้อย่างจริงจัง
- (2) ระเบียบข้อบังคับขาดมาตรการการบทกำหนดโทษที่ชัดเจน
- (3) ขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับ

สรุปได้ว่า การกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลูกเสือ ผู้บริหารควรศึกษาระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจแล้วจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางนั้น สำหรับกฎเกณฑ์กติกาที่คณะกรรมการกำหนดขึ้น ควรอยู่ในกรอบหรือนโยบายตามแนวทางที่หน่วยเหนือกำหนด ไม่ว่าจะเป็นระเบียบเกี่ยวกับการปกครอง หลักสูตรการเรียนการสอน การแต่งเครื่องแบบลูกเสือ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินของกิจกรรม เครื่องหมายชั้น ตรา ยศ แบบฟอร์ม เอกสาร ที่ใช้ดำเนินการกิจกรรม เป็นต้น

2) การจัดบุคลากรรับผิดชอบในการจัดบุคลากรเพื่อการจัดกิจกรรมลูกเสือนั้นจำเป็นต้องสรรหาบุคคลที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักการจัดการจัดกิจกรรมลูกเสือแต่ละระดับ เช่น ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภท และคุณสมบัติที่สำคัญ ได้แก่ ความรัก ความสนใจ และมีความศรัทธาต่อกิจการลูกเสือเป็นอย่างดี มีความเสียสละสามารถที่จะร่วมกิจกรรมกับเด็กได้ และต้องผ่านการฝึกอบรมเพื่อรับเครื่องหมายชุดแบบจัดซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ชั้น คือ (กอง วิสุทธารมย์. 2528 : 101-112)

ขั้นที่ 1 ชั้นความรู้ทั่วไป ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจถึงจุดหมายและสาระสำคัญของลูกเสือ ระยะเวลาฝึกอบรม 1 วัน (ประมาณ 8 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 2 ขั้นความรู้เบื้องต้น เพื่อให้สามารถเป็นผู้กำกับลูกเสือ และรองผู้กำกับลูกเสือตามประเภทนั้น ๆ ใช้ตัวย่อว่า B.T.C. (Basic Unit Leader Training Course) ใช้เวลาฝึก 3 วัน โดยต้องประจำอยู่ค่ายฝึกอบรม

ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกหัดงาน เป็นขั้นที่นำความรู้จากขั้นที่ 1, 2 ไปใช้ในการฝึกอบรมลูกเสือในกองของตนเป็นระยะเวลาอย่างต่ำ 4 เดือน และฝึกอบรมอย่างน้อย 8 ครั้ง โดยมีผู้บังคับบัญชารับรองการฝึกหัดงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นความรู้ขั้นสูง (Advanced Unit Leader Training Course) ใช้ตัวย่อว่า A.T.C. เป็นการพัฒนาต่อเนื่องในการเป็นผู้นำในการฝึกอบรมลูกเสือระยะเวลาในการฝึก 7-8 วัน

ขั้นที่ 5 ขั้นปฏิบัติการและประเมินผล เป็นขั้นนำความรู้จากการอบรมไปปฏิบัติในกองลูกเสือของตนอย่างน้อย 4 เดือน แล้วเสนอรายงานให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินผล

ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งที่จะจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานของกองลูกเสือโรงเรียน โดยจะต้องหาทางส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ก้าวหน้าตลอดเวลา ปัญหาอุปสรรคที่พบ มีดังนี้

- (1) ขาดครูอาจารย์ผู้มีความรู้ความชำนาญในกิจกรรมลูกเสือ
- (2) ขาดงบประมาณในการส่งครู-อาจารย์เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือ
- (3) โรงเรียนไม่ได้นำผลการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือมาประกอบการพิจารณาความดีความชอบเท่าที่ควร
- (4) ขาดการสนับสนุนส่งเสริมให้ไปศึกษาดูงานหรือหาประสบการณ์เพิ่มเติม

3) การจัดสรรงบประมาณ เงินที่นำมาใช้จ่ายในกิจกรรมของลูกเสือ จะเป็นเงินค่าบำรุงลูกเสือประจำปี ซึ่งเก็บจากลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ซึ่งมีอัตราการเก็บดังนี้ ค่าบำรุงลูกเสือคนหนึ่งไม่เกิน 5 บาทต่อปี จะเก็บเท่าใดผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดเป็นผู้กำหนด ผู้บังคับบัญชาลูกเสือไม่เกินคนละ 10 บาทต่อปี เมื่อชำระครบ 10 ปี ถือว่าเป็นสมาชิกตลอดชีพ สำหรับการแบ่งเงินค่าบำรุงลูกเสือให้แบ่ง ดังนี้

- (1) ส่งไปบำรุงลูกเสือโลกคนละประมาณ 50 สตางค์ต่อปี
- (2) ส่วนที่เหลือจากข้อ 1 ให้จัดสรรให้ตามระดับของลูกเสือ คือ

ก) กองลูกเสือที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

- (ก) สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในกลุ่มหรือกองลูกเสือร้อยละ 70
- (ข) เป็นค่าใช้จ่ายในสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติร้อยละ 30
- ข) กองลูกเสือที่ขึ้นตรงต่อจังหวัด
 - (ก) ให้ใช้จ่ายในกลุ่มหรือกองลูกเสือ ร้อยละ 78
 - (ข) ให้ใช้จ่ายในสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือจังหวัดร้อยละ 8
 - (ค) ค่าใช้จ่ายในสำนักงานเขตการศึกษา ร้อยละ 8
 - (ง) ค่าใช้จ่ายในสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติร้อยละ 6
- ค) กองลูกเสือที่ขึ้นตรงต่อเทศบาล
 - (ก) ให้ใช้จ่ายในกลุ่มหรือกองลูกเสือ ร้อยละ 78
 - (ข) ค่าใช้จ่ายในสำนักงานเทศบาล ร้อยละ 16
 - (ค) ส่งไปเป็นค่าใช้จ่ายสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ร้อยละ 6

- ง) กองลูกเสือที่ขึ้นตรงต่ออำเภอ
 - (ก) ค่าใช้จ่ายในกลุ่มหรือกองลูกเสือ ร้อยละ 70
 - (ข) เป็นค่าใช้จ่ายในสำนักงานคณะกรรมการลูกเสืออำเภอร้อยละ 8
 - (ค) เป็นค่าใช้จ่ายในสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดร้อยละ 8
 - (ง) เป็นค่าใช้จ่ายในสำนักงานเขตการศึกษา ร้อยละ 8
 - (จ) เป็นค่าใช้จ่ายในสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือร้อยละ 6

ซึ่งการใช้จ่ายของแต่ละระดับจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาอุปกรณ์การฝึกอบรมลูกเสือฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ จัดนิมิตตำราเอกสารเกี่ยวกับลูกเสือและอื่น ๆ และอำนาจการใช้จ่ายจะมีอำนาจตั้งแต่รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนขึ้นไป ตามลำดับ

สรุปได้ว่า เงินใช้จ่ายในกิจกรรมลูกเสือนอกจากจะได้รับจากค่านำรุงลูกเสือแล้ว กลุ่มหรือกองลูกเสือในโรงเรียนจะต้องเสาะแสวงหางบประมาณจากแหล่งอื่นไม่ว่าสโมสร สมาคม องค์การเอกชน ซึ่งจะต้องวางแผนจัดหาเงินหลายรูปแบบ เพื่อนำมาพัฒนากิจการลูกเสือให้เจริญก้าวหน้า และเมื่อได้มาแล้วก็วางแผนใช้จ่ายให้รอบคอบ ประหยัด ซื่อสัตย์ โดยปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่กระทำไว้ให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาอุปสรรคที่พบมี ดังนี้

- (1) ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ
- (2) อัตราค่านำรุงเก็บในอัตราต่ำเกินไป
- (3) เก็บค่านำรุงไม่ค่อยได้เพราะเด็กยากจน

(4) ขาดการหาเงินจากแหล่งอื่นมาสนับสนุน

4) การประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญเพื่อประเมินความสำเร็จของกิจกรรม ซึ่ง กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2532 : 8-12) จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) การประเมินผลตนเอง จะมีการประเมินก่อนดำเนินการเพื่อตัดสินใจเลือก โครงการหรือกิจกรรม ศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility study) แล้วร่างโครงการจัดทำแผน ต่อจากนั้นจะประเมินระหว่างดำเนินการเพื่อประเมินความก้าวหน้า ศึกษาปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขจากนั้นจะประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการสรุปผลรวมว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มากน้อยเพียงใด รวมทั้งตรวจสอบผลกระทบข้างเคียงทั้งทางบวกและทางลบของงาน

(2) ประเมินผลโดยหน่วยเหนือ จะเน้นผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม หรือโครงการ โดยพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจว่าควรยุติโครงการหรือปรับขยายต่อไป

ในส่วนของกิจกรรมลูกเสือจะรวมทั้งการทดสอบวิชาลูกเสือตามหลักสูตร ซึ่งงานวิชาการ กองลูกเสือ (2528 : 291-292) ได้กล่าวถึงการทดสอบวิชาลูกเสือตามหลักสูตรว่า ให้กระทำต่อเนื่องกันไปกับการฝึกอบรมตามรายวิชาและ เนื้อหาที่กำหนด คือ

1) สอบข้อเขียนด้วยวิธีอัตนัยหรือปรนัยจากวิชาที่เรียนมาแล้ว โดยให้อยู่ในวิจาร์ณญาณของผู้กำกับลูกเสือ

2) สอบสัมภาษณ์หรือปากเปล่าจากสิ่งที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว เป็นการสอบเชาว์ไหวพริบ และการแสดงออก

3) การสาธิต ให้ลูกเสือสาธิตในสิ่งที่ได้รับการฝึกมาแล้ว เช่น การผูกเงื่อน การปฐมพยาบาล ฯลฯ

4) การสังเกต จากการทำงานระบบหมุนด้านความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ ความสนใจ ตั้งใจ

5) การปฏิบัติงานตามโครงการ เช่น การปฏิบัติระหว่างเดินทางไกล

สรุปว่า การประเมินผลกิจกรรมลูกเสือเป็นการประเมินรวมทั้งผลการทดสอบ เพื่อเลื่อน ขึ้นตามหลักสูตร และประเมินผลการจัดกิจกรรมว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมลูกเสือ มากน้อยเพียงใด ซึ่งทุกส่วนทุกระดับที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันประเมิน แล้วนำไปสรุปเพื่อหา แนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป ปัญหาที่มีดังนี้

1) ขาดการวัดผลที่หลากหลายรูปแบบ

2) ขาดวัสดุในการจัดทำเครื่องมือวัดผล

3) ขาดทักษะในการใช้เครื่องมือวัดผล

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

มัลลิกา อายุวัฒน์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารลูกเสือในโรงเรียน ตามทฤษฎีและผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 7 โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาทฤษฎีและผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน กับปัญหาการบริหารลูกเสือโรงเรียนในด้านผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ปัญหาลูกเสือกับหลักสูตรลูกเสือ ปัญหากิจกรรมลูกเสือ และปัญหาการติดตามผลการปฏิบัติงานลูกเสือโรงเรียน รวมทั้งการศึกษาเปรียบเทียบทฤษฎีและผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียน และเปรียบเทียบทฤษฎีและผู้บริหารโรงเรียนต่างระดับการศึกษา ต่างขนาดเกี่ยวกับปัญหาการบริหารลูกเสือโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าปัญหาการบริหารลูกเสือโรงเรียนเป็นปัญหาน้อยกว่าผู้บริหารการศึกษาทั้ง 6 ด้าน ปัญหาผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหามากกว่าปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และปัญหาเกี่ยวกับลูกเสือ การเปรียบเทียบทฤษฎีและผู้บริหารการศึกษากับทฤษฎีและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารลูกเสือโรงเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ประเภท มีทฤษฎีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 6 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบทฤษฎีและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนลูกเสือ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนต่างระดับการศึกษาและต่างขนาด พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมหมาย นิ่งทองหล่อ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร รวม 5 ด้าน ผลการศึกษา พบว่า

1) ด้านผู้บริหารโรงเรียน มีปัญหาโดยเฉลี่ยในเกณฑ์ "ปานกลาง" และมีปัญหาเกิดขึ้น "มากที่สุด" คือ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือให้แก่ครูค่อนข้าง "น้อย" ปัญหาที่เกิดขึ้นในอันดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมและให้ความร่วมมือในกิจกรรมลูกเสือค่อนข้าง "น้อย"

2) ด้านครูผู้สอนวิชาลูกเสือ ปัญหาที่เกิดขึ้น "มากที่สุด" คือ จำนวนครูทำการสอนวิชาลูกเสือมีไม่เพียงพอ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ ครูผู้สอนวิชาลูกเสือมีระเบียบวินัยค่อนข้าง "น้อย"

3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้น "มากที่สุด" คือ เวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรวิชาลูกเสือไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้าย คือ ความยุ่งยากในการจัดคาบสอนตามตารางสอน

4) ด้านตัวนักเรียน ปัญหาที่เกิดขึ้น "มากที่สุด" คือ นักเรียนให้ความสำคัญในการเรียนวิชาลูกเสือเมื่อเทียบกับวิชาอื่น "น้อย" ปัญหาที่เกิดขึ้นในอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนขาดเรียนบ่อยครั้งในการเรียนวิชาลูกเสือ

5) ด้านการนิเทศหลักสูตรวิชาลูกเสือ ปัญหาที่เกิดขึ้น "มากที่สุด" คือ ครูไม่ได้รับการช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับแหล่งวิทยาการเกี่ยวกับลูกเสือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้าย คือ ไม่มีบุคลากรในการนิเทศประจำวิชาลูกเสือในโรงเรียน

6) ปัญหาการบริหารหลักสูตรวิชาลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้ง 5 ด้าน มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและปัญหาด้านที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ด้านการนิเทศหลักสูตรวิชาลูกเสือ ปัญหาด้านที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้าย คือ ด้านผู้บริหารโรงเรียน

บุญธรรม นิมพารณ์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรวิชาลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 รวม 5 ด้าน ผลการศึกษพบว่า

1) ด้านผู้บริหารโรงเรียน ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับมากที่สุดในด้านนี้ คือผู้บริหารมิได้จัดให้มีการฝึกอบรมให้ครูเข้าใจหลักสูตรวิชาลูกเสือชั้นภายในโรงเรียน ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับน้อยที่สุดคือผู้บริหารให้ความสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาเข้ารับการอบรมวิชาลูกเสือบ่อย

2) ด้านครูผู้สอนวิชาลูกเสือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับมากที่สุด คือ ครูผู้สอนวิชาลูกเสือเข้าใจนโยบายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาลูกเสือค่อนข้างน้อย ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับน้อยที่สุดคือครูผู้สอนวิชาลูกเสือไม่มีคุณวุฒิทางลูกเสือ

3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับมากที่สุด คือ การวัดและประเมินผล การเรียนการสอนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับน้อยที่สุดคือ การจัดคาบสอนตามตารางสอนเป็นไปได้อย่าง

4) ด้านตัวนักเรียน ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับมากที่สุดคือ นักเรียนให้ความสำคัญในการเรียนวิชาลูกเสือเมื่อเทียบกับวิชาอื่น ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับน้อยที่สุดคือ นักเรียนขาดเรียนบ่อยครั้งในการเรียนวิชาลูกเสือ

5) ด้านการนิเทศหลักสูตรวิชาลูกเสือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับมากที่สุด คือ ครูผู้สอนวิชาลูกเสือไม่ได้รับการนิเทศและติดตามผลการเรียนวิชาลูกเสืออย่างสม่ำเสมอ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับน้อยที่สุดคือ การจัดอบรมครูผู้สอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนไม่เพียงพอ

6) ปัญหาการบริหารหลักสูตรลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับมากที่สุดคือ ด้านการนิเทศหลักสูตรวิชาลูกเสือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับน้อยที่สุดคือ ด้านผู้บริหารโรงเรียน

นิวัติ เวชโชติ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรวิชาลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 รวม 5 ด้าน ผลการศึกษพบว่า

1) ด้านผู้บริหารโรงเรียน มีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และมีปัญหาเกิดขึ้นอันดับมากที่สุดคือ การกำหนดความรับผิดชอบการสอนวิชาลูกเสือไม่เหมาะสมกับวุฒิ และประสบการณ์ของครู ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรวิชาลูกเสือ

2) ด้านครูผู้สอนวิชาลูกเสือ มีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และมีปัญหาเกิดขึ้นอันดับมากที่สุดคือ ครูผู้สอนวิชาลูกเสือมีชั่วโมงสอนวิชาอื่น ๆ มากอยู่ก่อนแล้วทำให้มีการสอนวิชาลูกเสือเพิ่มขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ การทำความเข้าใจในนโยบาย และวัตถุประสงค์ของวิชาลูกเสือ

3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และมีปัญหาอันดับมากที่สุดคือ เวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรรายวิชาไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ การจัดคาบสอนตามตารางสอนทำได้ยาก

4) ด้านตัวนักเรียน มีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและมีปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับมากที่สุดคือ นักเรียนไม่เข้าใจในข้อแตกต่างระหว่างวิชาลูกเสือบังคับเรียนกับวิชากิจกรรมลูกเสือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ การเข้าเรียนวิชาลูกเสือของนักเรียน

5) ด้านการนิเทศหลักสูตรวิชาลูกเสือ มีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด และมีปัญหาเกิดขึ้นอันดับมากที่สุดคือ โรงเรียนไม่มีบุคลากรนิเทศวิชาลูกเสือโดยตรง ปัญหาอันดับสุดท้ายคือ การจัดอบรมครูผู้สอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนไม่เพียงพอกับความต้องการของครู

6) ปัญหาการบริหารหลักสูตรวิชาลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศ หลักสูตรวิชาลูกเสือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้าย คือ ด้านตัวนักเรียน

สว่าง โอฬาริกบุตร (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าปัญหาของโรงเรียนทุกขนาดอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และพบว่าปัญหาด้านการจัดบุคลากรอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการ

อำนวยการ ด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และด้านการจัดองค์การ ตามลำดับ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีทัศนะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านปรากฏว่า ปัญหาด้านการวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับการเปรียบเทียบคู่อื่นพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ ด้านอื่นอีก 4 ด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาดมีทัศนะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อนึ่ง จากการประมวลผลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า โรงเรียนมัศึกษามีปัญหาด้านการจัดบุคลากรมากกว่าด้านอื่น

ประกายภาพ ชะอู่ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ด้านผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับหนึ่งได้แก่ การกำหนดความรับผิดชอบงานวิชาลูกเสือให้เหมาะสมกับวุฒิและประสบการณ์ของครู ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารขาดทักษะในวิชาลูกเสือและหลักสูตรวิชาลูกเสือ
- 2) ด้านครูผู้สอนวิชาลูกเสือ โดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับหนึ่งคือ ระเบียบวินัยของครูผู้สอนวิชาลูกเสือปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ การส่งเสริมและให้ความสนใจของครูผู้สอนวิชาลูกเสือในกิจการลูกเสือของโรงเรียน
- 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับหนึ่งคือ การขาดแคลนตำราเรียนและหนังสืออ่านประกอบการเรียน ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสมของการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ
- 4) ด้านตัวนักเรียน โดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับหนึ่งคือ การเห็นความสำคัญในการเรียนวิชาลูกเสือเมื่อเทียบกับวิชาอื่น ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ ผลการเรียนวิชาลูกเสืออยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- 5) ด้านการนิเทศหลักสูตรวิชาลูกเสือ โดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับหนึ่งคือ การขาดแคลนบุคลากรในการนิเทศประจำวิชาลูกเสือปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับสุดท้ายคือ การจัดอบรมครูผู้สอนวิชาลูกเสือขึ้นในโรงเรียน
- 6) ปัญหาการบริหารหลักสูตรวิชาลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยส่วนรวม ทั้ง 5 ด้าน โดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและปัญหาที่เกิดขึ้นอันดับหนึ่งคือด้านการนิเทศ หลักสูตรวิชา

ลูกเลือนดับสองคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อันดับสามคือ ด้านตัวนักเรียนอันดับสี่คือ ด้านครูผู้สอนวิชาลูกเลือน อันดับสุดท้ายคือ ด้านผู้บริหารโรงเรียน

2.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แคทเธอรร์รอล (1967 : 79-A) ได้ทำการวิจัยเพื่อทำการประเมินผลความสามารถในการเลือกวิชาลูกเลือน พบว่าการประเมินโปรแกรมการจัดวิชาลูกเลือนของสหรัฐอเมริการะหว่างโครงการนำร่อง 2 ปี ในพื้นที่ 2 แห่งของภาคตะวันตก เพื่อเป็นการกำหนดนโยบายหรือตัดสินใจว่า เด็กชายวัย 14-15 ปี ควรจะได้รับการสนใจเข้าสู่โปรแกรมการจัดวิชาลูกเลือน ซึ่งใช้วิธีทำสลิปกันมาจากผลการศึกษาทั้ง 3 ครั้ง ในระหว่างโครงการนำร่อง วิชาลูกเลือนที่นำมาใช้ในการสนใจให้เด็กชายวัย 14-15 ปี ทำให้เขาสนใจและพอใจวิธีนี้ สรุปผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า วิชาลูกเลือนไม่ได้ขึ้นอยู่กับมารับสมาชิกใหม่ หรือการรักษาจำนวนสมาชิกให้คงอยู่แต่ ขึ้นอยู่กับการฝึกอบรม การได้รับความสนใจต่อวิชาลูกเลือนมากกว่า

คลินเฟลด์ และซิงค์วิน (1983) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการทำให้เด็กที่ด้อยแล้วดีขึ้นกว่าเดิม โดยใช้วิธีการลูกเลือนซึ่งเป็นการศึกษานอกรูปแบบของอเมริกา โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างสังคมครอบครัวและการลูกเลือน และการศึกษาที่เกิดขึ้น 3 หลักใหญ่ ๆ คือ การตั้งค่ายพักแรม การประชุมกองลูกเลือน และโครงการให้บริการของลูกเลือน รายงานกล่าวว่า ครอบครัวหลายครอบครัวได้ใช้วิธีการของลูกเลือนเป็นเครื่องมือการศึกษาของบุตร โดยการสังเกตเด็กจากกองลูกเลือนอาสาสมัคร 2 กอง แต่ละกองสังเกต 7 เดือน และใช้การสัมภาษณ์เด็ก 20 คน ซึ่งมีบทบาทในกองลูกเลือนซ้ำ ๆ กัน รวมทั้งผู้ปกครองด้วย พบว่า การให้การศึกษาแบบลูกเลือนทำให้เด็กอายุ 11-12 ปี เรียนรู้วิธีการทำงานยาก ๆ ให้เป็นงานง่าย ๆ เช่น การประชุมการทำงานเป็นกลุ่ม การจัดโครงการเกี่ยวกับชุมชน และจัดการอาสาสมัคร ทั้งนี้รวมถึงการวิเคราะห์งานเหล่านั้น ซึ่งเป็นประสบการณ์ทางการศึกษานอกรูปแบบ และได้อ้างถึงการมองในแง่ดีด้านลูกเลือนอาชีพ ผู้บังคับบัญชาลูกเลือนในกองลูกเลือน และผู้ปกครองที่สนใจในงานวิจัยด้วย

ซีเซา และแวนคลีฟ (1988) เสนอบทวิจัยต่อที่ประชุมครูสอนสังคมศึกษาที่เมืองชิคาโก เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1988 สรุปได้ว่า แผนการสอนสังคมศึกษาจะได้ดีต้องให้นักเรียนปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี มีพฤติกรรมค่านิยม มีการพัฒนาบุคลิกภาพ และความรู้ได้ดี ทั้งเด็กในระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยให้เขาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีมิติสัมพันธ์ซึ่งทางสมาคม วาย เอ็ม ซี เอ ได้จัดให้มีกิจกรรมลูกเลือน-เนตรนารี โดยการแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางประชาธิปไตย ครูในโรงเรียนและผู้บริหารต้องยอมรับว่าเด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียน

นั้นจะต้องจัดกิจกรรมสนองความต้องการของเขาด้วย เช่นเดียวกับการฝึกความเป็นผู้นำของเด็กในระบบโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีมีส่วนช่วยได้มาก

แซงเกอร์ (1989) ประธานสมาพันธ์ครูของสหรัฐอเมริกา ได้เสนอทวิวิจัยต่อที่ประชุมคณะกรรมการการวัดผลทางการศึกษา เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 1989 ที่นิวยอร์ก สรุปได้ว่าปัญหาที่ทำให้การศึกษาของอเมริกายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนต่ำคือ ระบบการศึกษาไม่ดี จึงควรมีการเปลี่ยนแปลงระบบการของนักเรียนต่ำ คือระบบการศึกษาไม่ดี จึงควรมีการเปลี่ยนแปลงระบบการวัดผลและเปลี่ยนวิธีการให้คะแนนใหม่ นักการศึกษาควรปรับปรุงการเรียนการสอนแบบใหม่ โดยให้สอนเป็นทีมดีกว่าการสอนเป็นรายบุคคล ตามแบบอย่างที่ทำเนียบการอยู่ในโรงเรียนไฮลบริดจ์ เมืองโคโลญ ประเทศเยอรมันนี หรือแม้แต่ในอเมริกา ก็มีการนำเอาวิธีการสอนวิชาลูกเสือมาใช้ ทำให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น มีการมอบหมายงานให้ทำ จัดตารางเรียนให้มีการประเมินผลที่เป็นระบบ คือ ต้องจัดให้สัมพันธ์กับวิชาที่เด็กเรียนนั่นเอง

จาคซ์ เมอริยอง (1990) เลขาธิการลูกเสือโลกคนปัจจุบันได้เสนอเรื่องลูกเสือให้บริการการรู้หนังสือเพื่อการรู้หนังสือต่อองค์การการศึกษานานาชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2533 ที่ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ สรุปได้ความว่า การลูกเสือได้ขยายออกไปในขอบเขตคนหนุ่มอย่างกว้างขวางทั่วโลก ซึ่งมีจำนวนสมาชิกอยู่ถึง 169 ประเทศและดินแดนต่าง ๆ จุดหมายของลูกเสือคือการช่วยเหลือในด้านสุขภาพร่างกาย สติปัญญา สังคม และการพัฒนาจิตใจของคนหนุ่ม การร่วมมือกันพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการฝึกอบรม ลูกเสือจึงมีอาจหลีกเลี่ยงการทำทนายเกี่ยวกับการรณรงค์รู้หนังสือได้ หากได้มีการฝึกอบรมและจัดการอย่างดีแล้ว ลูกเสือสามารถจัดโปรแกรมการรู้หนังสือให้ก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี และพวกเขาสามารถช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมซึ่งใช้ความรู้ใหม่ ๆ ดังกล่าวได้ ลูกเสือมิได้เริ่มกระทำเกี่ยวกับการรู้หนังสืออย่างโดดเดี่ยว แต่ร่วมมือกันกับองค์การต่าง ๆ อย่างได้ผลดี ลูกเสือได้จัดโปรแกรมการรู้หนังสืออย่างกว้างขวางในอินโดนีเซียซึ่งเขาได้จัดให้มีการฝึกอบรมการรู้หนังสือ มีศูนย์การศึกษา การฝึกอบรมด้านอาชีพ และโปรแกรมอื่น ๆ อีกมากมาย พวกลูกเสือได้เข้ารับการอบรมในชั้นสูงชั้น และได้ใช้ทักษะในการรู้หนังสือในประเทศไต้หวัน อินเดียนั้นลูกเสือชายและหญิง ได้ร่วมมือกันในการโครงการรู้หนังสือของบังคลาเทศ ปากีสถาน ชีแนกัล เบนิน ไชร์เบอร์กินา ฟาโซ เคนยา โบลิเวีย และซาอุดีอาระเบีย ลูกเสือได้จัดพิมพ์หนังสือคู่มือจำนวน 4 เล่ม เพื่อช่วยให้กลุ่มลูกเสืออื่น ๆ สามารถเริ่มงานด้านการรู้หนังสือได้เป็นอย่างดี